

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y DE AVISOS Y NOTICIAS

Reus Dimecres 9 de Febrero de 1898

Núm. 3470

Any XIII sup més, 200 reusos a l'abonament. Reus, un mes. Pias. 350 A les províncies i Ultramar. Antunes, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora. En Barcelona, litografia Mallofri, carrer Junquera, 6. No's retornen los originals encara que no's publicin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTÍAS DELS ULLS

L'oculista de Tarragona D. J. MIRÓ accedint gustós á las peticions de sos numerosos clients, estableix en Reus una consulta tots los dilluns y divendres de 2 a 5 de la tarde. Consulta: Arrabal Santa Anna, número 1, pis primer, cantonada al carrer Monterols.

Los demés dies en son gabinet de TARRAGONA, de 10 á 12 del matí y de 3 á 5 de la tarde.

TOS

Desapareix rápidament usant lo

TOS

XEROP SERRA

No conté opí ni morfina, per lo que pot administrarse als noys sens cap perill. Vegis lo prospecte.

TOS

FARMACIA SERRA.

TOS

Oberta tota la nit.

Vinyas Americanas

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per milions.—Prens reduïts y autenticitat garantida.—Cinc milions d'estacas, y un milió de barbats.

D. EDUARD BORRÀS PEDRET

METJE-CIRURJIA

he traslladat sa habitació y despaig al Arrabal de Santa Anna número 45, Reus.

SECCIÓ DOCTRINAL

La reforma del Dret català

La nostra legislació civil no respon avuy certament ni al estat social de las nostres necessitats socials, ni als avenson de la ciencia jurídica. Interrumput lo lluire desenrotlllo de la activitat jurídica de Catalunya, primer per verias causas, generals unes y especiales altres, y després d'una manera principalissima al quedar despossehit lo nostre país de las fonts més naturals é importants de formació de dret: privada Catalunya de la autonomia legislativa y de tribunals propis, lo dret civil català ha tingut de viure y de vivint de dos sigles ensa una vida migrada y pobre, una existencia trista que forzosamente li hauria condutit á una mort pròxima y sense glories á no essent tant gran la seva vitalitat, á no estar tant fortament arraïll en l'esperit del poble y á no respondre tant justament la

major part de las sevas institucions á las necessitats propias d'equest, y, fins ab tot y aquestes condicions, á no haver vingut una reacció tant vigorosa y tant brillant á favor de las nacionalitats vivas y del reconeixement de la seva personalitat en tots los ordres de la vida.

Pero la afirmació de la unitat política y legislativa á Espanya, las corrents favorables á la unificació del dret que durant tant temps han predominat, y potser més que res l'esperit absorbent constant de la nacionnalitat castellana, han prohibit, y llògicament havien de produhir, un resultat més trascendent encara que l' simple estroncament de la activitat legislativa y de la jurisprudència catalana. Lo dret no pot viure paral·lít; l'autocràta més poderós, com no pot interrompre lo curs de las lleys físicas, no pot impedir lo de las lleys socials; cap d'ells podria, per empenyo que hi tingüés y per constancia que tinguessin sos successors, immobilizar una legislació civil, deixantla per sempre en la forma que ell tingüés per més perfecta ó que senzillament li plagués que revestís. Y així lo nostre dret, privat de desenrotllarse llíurament ab su mateixa forsa de vida, per la iniciativa del nostre mateix poble y per medi d'òrgans propis, com no podia inmovilisar-se ha tingut de sofrir, com ve sofrint cada vegada més, alteracions fondíssimas per una acció que li es estranya é inspirada en un esperit diferent del seu y atenent á necessitats que sou distintas de las que ell tindria de satisfer.

Així perque algunes de las institucions del nostre dret, tal com quedaren fa dos sigles, resultan imperfetxas en l'estat actual, respondent á necessitats d'altres temps y exigint la purificació de la ciencia jurídica; com perque moltes de las disposicions per las que avuy se regula la nostra vida civil no responen al concepte del dret y á las necessitats y aspiracions jurídicas que li catalans tenim, sino que son desenrotll d'un esperit jurídich que li es completament estany, representant tot lo més la satisfacció més ó menos adeganada á

les aspiracions y necessitats d'una altra societat que no es la catalana, lo nostre régimen jurídich requereix una fonda reforma que avuy no podem pas esperar perque qui la podria emprendre no sabria ferho, y qui segurament ne sabria no la pot fer, pero que es deber de tots preparar per medi dels estudis que requereix tota reforma legislativa que's vulgui fer ab seriet y bona fé.

La indicació llengua de las causas del estat imperfecte actual de nostre régimen jurídich es suficient pera fer veure l'esperit que te de presidir á aquest treball de preparació que emprendrà dintre de poch la Academia de Jurisprudència y Legislació d'aquesta ciutat. S'imposa, en efecte, l'estudi complet y elevat del actual régimen jurídich, pero no parament ab lo d'advocat, de sapiguer quinas disposiciones legals teñen d'aplicarse avuy, sino al criteri de jurisconsult pera determinar que es lo que tindria de seguir regint, que es lo que te d'abandonar y quinas son las invacions que's tindrian d'introduhir. Lo que del dret romà no coné avuy á las nostres necessitats; lo que de dret castella s'ha introdubit violentament en lo nostre régimen jurídich, tot lo que, de cualsevol origen que sigui, no te ja rabó de ser per haver passat las causas que motivaren sa institució, essent avuy más aviat perjudicial que beneficiós, te de ser reformat en cambi, cada una de las nostres institucions jurídicas que responden á un fi social y representan una manera prop a nostra de concebir lo dret y de satisfer las necessitats jurídicas, te d'esser desenrotllada en conformitat al esperit jurídich català, manifestat històricament en la evolució del nostre dret durant tants sigles y prou ben expressat avuy, per més que molts que no ho sapigan ó no ho vulguen veure en la aparició y desenrotll de las diferentes costums jurídicas.

La tasca que avuy se tracta d'empredre en la Academia de Jurisprudència y Legislació de Barcelona es de depuració y de reforma, trayent del dret castella tot lo que l'altera per influencias estranyas, tot lo que en ell s'hi ha ficat sols per un fi polítich, que si polítich y ben anti-científich per cert es lo de la unificació del dret civil. Preparémne ademés la reforma, atenent á lo que l'nostre dret es, diferenciantlo de las legislacions políticas de altres pobles; busquém son esperit, deduir de las institucions históricas y de sus costums actuels; deduhimne l'valor científich de tot, no oblidant el jamay que aquest no's té d'anar á buscar en abstractacions ni en idealismes y que una institució s'és al perfecta quan satisfa las necessitats y respondeix alas aspiracions jurídicas de la societat en que s'esta. bleix.

Las ventajes que tot això ne'tenen de resultar no serán pas petitas. De moment las conferencies que en la docta Corporació's donerán servirán pera afirmar una y altra vegada, fins á no deixarne'l menor dubte, la rebò principal, la rebò suprema en justificació dels nostres esforços a favor de la conservació del nostre dret; la existència d'un esperit jurídich català, existència que may se demostrará prou en un país en que poden tant la ignorancia y la mala fè. Per altra part, aquests travells de la Academia serán la contestació més eloquent als cárrechs que 'ns fan certs sabis de ciencia ab rovell de mitj sigle, d'aquí y de Madrid, que suposan als defensors del dret català enamorats d'institucions petrificades, perseguidores, per tot ideal, de la restauració absoluta y sense modificacions de lleys antigas, ó simples consevadors per pur misoneisme de la legislació que hem trobat establesta y que poch é poch nos van arrebassant.

Y finalment, la Acadèmia, que haurà estudiat en sèrie y fé la reforma del Dret català, demostrarà sense adonàrsen la necessitat de que aquesta se fessi à Catalunya y per catalans, únichs que l' haurán preparat y que's trobarán en condicions de ferlo; y quan arribi lo dia desitjat, que no pot estar gaire lluny, de que ab altres atribucions se concedeixi à la alta representació de Catalunya la facultat lleiislativa en materia de Dret civil, gràcies en part à la tasca que aquest any comensa la Acadèmia de Jurisprudència d'aquesta ciutat y que es d'esperar segueixi ab constància, Catalunya podrà distrutar d'una lleiislatió civil que no serà una imitació estatística d'un Còdich desacreditat en lo mon científich, sino un modelo de desenvolupament d'un esperit juridich nacional, armonisant las peculiars necessitats jurídicas d'un poble ab los avengos de la ciència del Dret.

LLUÍS DURÁN Y VENTOSA.

ARTS Y LLETRES

Un exabrupto

El jove intelectual català té ideals artístichs, socials y filosòfics mes segnrs que no tenen totas pliegades las eminències de Madrid. Avansen ab una consciència y una seguretat tan íntimas, que no les poden concebir aquells que no han arribat à l'emancipació del pensament. Practican, d'una manera activa y positiva, la religió de l'ànima y la religió del cor; per la primera s'individusinan, arreplegan energies y s'enlairan fins al grau suprèm; per la segona, després d'una bona culta de bondat il·liure, la distribueixen, ab franquesa illuminada, à la humanitat soffrent. Abans de tot procuran la felicitat propria à ti de repartirla en els altres: no se sacrifican, ó millor, no se suicidan en aras del pròxim, sino que s'enrobasteixan pera comunicar salut als demés, y d'aquesta manera redimirlos positivament. La anilitat il·lustre (1), el desequilibriat d'enllà ls pirineus (2), de renunciació redemptora y fortificadora, diu: «No es el que dona el que ha de dar las gracies an el que ha pres? Donar no es una necessitat? Pendre, no es temir pietat?» Pero això no es més que un concepte, ó que un distiramb, segons en Ruiz. Y d'aquella manera nosaltres som estetas. Endemés, el Sr. Ruiz inconscientment s'ha declarat esteta, al fer l'apologia de Epicuri, el qual proclama, com à medi de mantenir el goig de viure, el cultiu del art y de la intel·ligència; com també ho ha declarat en Shopenhauer en el «Parerga y Raralpomena» que es l'única obra que coneix d'ell en Ruiz. (Veig que he fet mal d'explicarnos davant de castellans que valdrà més que 'ns ignoressin.)

El Sr. Moratin, que idolatran à Castella, en cap més part del moa dingú el coneix. «Todos los geroglíficos dialogados de Maeterlinck... declaro que me fastidian». El Sr. Ruiz que, ara ha escrit això, va traduir «L'Intrusa» al castellà. En Maeterlinck que ha portat al teatre el mes gran avens finis avuy dia obtingut consistent en el gran plasticisme espiritual que dona als personatges, atresora perfecta harmonia de pensament y viva claretat intelectual en els sens dramas. An ell en primer terme s'ha instauració del misticisme i independent. «Los conceptos del amor de Dios» de Santa Teresa son més complicats que els dramas y que «Le trésor des humbles» d'en Maeterlinck.

En Baudelaire, poeta satanista, (segons Ruiz, «esfrenamiento obsceno»), ha sigut dels més grans revoltats d'aquest segle, y ha influït més que 'n Reclus en l'ànima moderna: «Les Fleurs du Mal». (En Ruiz, en el seu llibre «Soledades», ha ponderat el misticisme de la seva poesia «La charongne»). A n'en Bourget, que ha amplificat lo Stendhal, se deu el gran progrés intelectual de la novel·la moderna: la psicologia com à medi de reproduir, en forma artística la realitat y veritat de la vida interna. La seva influència ha sigut tan gran com la d'en Zola, de qui el Sr. Ruiz desconeix en concret els ideals filosòfics y la psicologia plàstica y vivent. Cap literat dels avuy existents à Castella arriba à la sola de la sabata d'en Bourget.

Diu en Ruiz que ha vist à la juventut de Barcelona «perdida en una admiració ciega hacia ilustres nulidades y desequilibrados de allende el Pirineo». Li estimarem que 'ns manifesti quines son aquestes nulidades.

«No conozco absurdo mayor que admirar sin reservas á Ibsen que tiene dramas perfectamente reaccionarios» (2) Qüí li ha dit que nosaltres admirém sense reserves à l'Ibsen? Mes que an en Galdós y à tota la caterva castellana, sí, ¿Y quins son els dramas reaccionaris del autor de «Nora»? Brand, potser? Doncs si es així, el Sr. Ruiz somnia truytes. L'Ibsen es el dramaturgo que més ha fulminat, à cada punt, contra les convencions socials; lo qual es ser més atrevit (y es més lloable) que combatre formes d'Estat ó sistemes de política, y que predicar destrucció en llenguaje madrileny (legeixis buid d'ideals) Ah, el revolucionisme d'Ibsen! L'autor noruech es qui millor ha respectat la consciència moderna; però de la castellana no s'en ha ocupat mai. Els castellans no la senten, la consciència d'ara; he que, segons el seu criteri, fet y fet van ca la cabeza del mundo civilizator, sense que 's prenguin la molestia de pensar, perxo... Y els que fan vida de pensament, els que ab vehemència s'revoltan contra les injusticias morals, els que s'agenollan davant lo inefable de les emocions, els que purifiquen l'ànima am la divina essència de la poesia, etc. etc., son snobs que no cumplen cap missió en la humanitat ni en la vida. (Opinió Ruiz)

El Sr. Moratin, que idolatran à Castella, en cap més part del moa dingú el coneix.

«Todos los geroglíficos dialogados de Maeterlinck... declaro que me fastidian». El Sr. Ruiz que, ara ha escrit això, va traduir «L'Intrusa» al castellà. En Maeterlinck que ha portat al teatre el mes gran avens finis avuy dia obtingut consistent en el gran plasticisme espiritual que dona als personatges, atresora perfecta harmonia de pensament y viva claretat intelectual en els sens dramas. An ell en primer terme s'ha instauració del misticisme i independent. «Los conceptos del amor de Dios» de Santa Teresa son més complicats que els dramas y que «Le trésor des humbles» d'en Maeterlinck.

«Sudermann es autor de novelas y comedias que en

se hace la més desenfrenada apologia del honor burgès» Això es absolutament fals. El Sr. Ruiz ha vist un arreglo tergiversat en castellà d'un drama d'en Sudermann abont crech resultava lo que ell afirma, ó siga lo contrari de l'obra original. En aquest es fa una implacable rebentada del honor burgès. Ara que oti las novelas, el Sr. Ruiz.

Respecte à parnassians, dirém que en tot aquest segle à Castella no han tingut un poeta que resistexi la comparació d'en Leconte de l'Isle, capitost, ja difunt. del parnassisme.

A Castella no tenen avuy cap filosop que hagi desenrotllat tan lògica y clarament un sistema filosòfic com en Barrés.

Un dels bons pensadors de Castella avuy, l'Uzumuno (natural de las Vascongadas), seguit el criteri d'en Ruiz es un desequilibrat.

En el sentit de sapiguer ó penetrar el diatre de les coses, à Castella dingú sab res de lo antich, dingú comprén res de lo modern, tothom ignora lo de casa seva.

Com que son enemichs de tota gestació cerebral, escriuen al calor de l'improvisació, y may com à resultat de la meditació.

Nosaltres no som filoneistas en el sentit que vol doner entenent el Sr. Ruiz; en canvi, tota la gent d'allà dalt, per lo que's veu, es misoneista empedernida. Y preu.

TULLIO HERMIL.

CRÓNICA

OBSERVACIÓNS METEOROLÒGICAS

del dia 8 de Febrer de 1898

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d'obser-vació	BARÓMETRE aneroides	GRAU d'humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. par-ticular
9 m. 3 t.	767 759	75 71	0	47	Bas	

HORAS d'obser-vació	TEMPERATURAS			VENTS	NEVOLS	-
	Maxima	Minim	Term. tipo			
9 m.	Sol. 27	4	4	0.	Cumul	0%
3 t.	Sombra 14	12	12	0.		0%

En l'express de Madrid ahir arribà à questa ciutat de pas pera Tarragona, nostre distingit amic l'il·lustre general de la armada espanyola Excmº Sr. D. Avell A. Comerma, actual director dels renombrats astillers particulars de La Graña, vila propera al departament marítim de El Ferrol.

Lo Sr. Comerma desde Tarragona se dirigirà à Valls, sa patria, ahont hi ferà una estada de pochs dies.

Li desitjem que 'ls ayres de la terra nadiva li proven.

(Tercer) (24)

A plech de treballs regionalistes

DISCURS

legit per don Ferran Girbal y Jaume en la inauguració de la secció de Belles Arts del Centre Escolar Catalanista.

romà à què pertany. Tot en ell, balcons, portalada y adorns, es colossal, grandios y grandissim; per diatre la iglesia es dòrica, plena de retaules xurigu-resch, y resisteix a saber veure d'extraordinari, com no fos lo mal gust que dominà en tot.

La «Catedral Nueva», que fou comensada en 1513 y acabada en 1733, pertanyix à la última forma del gòtic; es verdader estil flamboyant. Axis es que no te lo principal, la severitat austera y delicada del gòtic senzill. La ornamentació correspon al r-naixe-ment. Això, no obstant, si se adultera l'sabor del gòtic pur, no se perdre res a la Catedral en hermosura, sumptuositat y bon conjunt. La cúpula es elegantissima, y son notables les fatxes, sembradas d'estàtuas, especialment la que té'l baix-relleu representant «La entrada de Jesús à Jerusalén». En l'interior hi ha notables curiositats de que no puch parlar per no molts lestarvos massa. Allí s'conservan los quadros que representan «la Verge ab son Fills», «Sant Miquel», «Sant Antoni» y la «Adoració dels Reys», del célebre Fernando Gallegos (1), deixable de Barruguete, qual estil y factura s'coafon ab los d'Albert Durero, de qui fou meritissim imitador, desde sal estada à Alemania.

(1) Nasqué en 1461 y morí 'n 1550; no coneix d'ell cap altre dato biogràfic.

La «Catedral Vieja» es molt més típica que la «Nueva», bisantina, de conjunt exterior casi de fortalesa à prova de bomba, y per això l'enomenaren la fuerte. Sos murs son marletats, y 'ls ànguls, com las voltes y 'l cimbori, coberts d'escatas. Comensà à edificarse l'any 1098 y s'acabà un sige després. En son interior despontan molts detalls importants d'aquella fàbrica pel cambi d'estil, donchs s'hi veulen moltes senyals del gótic ogival, además de que allí hi ha altres coses que no forman part del edifici, de género arquitectònic completament variat. En la catedral vella hi ha, com en la nova, preciosos quadros de Fernando Gallegos (1) y ademés un famós retaule Nicolás Flórenti y 'ls molts altres quadros de la «Vida de Jesús», feixats l'any 1442. Es hermosissim lo «Judici Final» pintat à la volta.

A pesar meu, no vaig poder veure'l «Colegio del Arzobispo», ahont hi ha un pensionat d'estudiants irlandesos que cursan la carrera eclesiàstica; me va saber greu, perque tinch entés que allí hi ha moltes obres del memorable pintor y escultor espanyol Alonso Berruguete (2), de qui vaig poder admirar alguna à Valladolid.

(1) No recorde ara si 'ls quadros d'aquest pintor que he citat avans, eran à la catedral Nova ó à la Vella, perque, fiantme de que la impresió no m'he deixat oblidar, no'n vaig pendre nota, y no puch afirmar era una cosa ni l'altra.

(2) Alonso Berruguete: escultor, pintor y arquitecto espanyol, hij. y discípulo de Pedro Berruguete, en Paredes de la N. a en 1480 y m. en 1553. Estudiò en Italia donde copió el célebre cartón pintado por Miguel Àngel, en competència con Leonardo de Vinci, para pintar la guerra de Pisa en la sala del Consejo de

Salamanca conserva una fesomia senyorial que recorda fidelment aquell bon temps en que era la ciutat preferida dels reys de Castella y de Lleó; se ven en sos edificis la patina del temps que 'ls ennegreix y realisa sa hermosura ab una serietat severa é inponent. Per altra banda hi ha un cumul de carrers estrets, plens de tortas y sinuositas y d'un aspecte pintoresch, estrany, que ressuscita à la memòria aquella època feudal en que hi havia renyinas y bandos à cada dos per tres, y que, com diu lo citat Alarcón, representan perfectament un escenari ahont la imaginació evoca desseguida aquells drames de «couchilladas» entre «embozados» per tal ó qual conspiració à favor ó en contra d'un príncep ó prínceps ó magnat de mes ó menys cabels é influència y tant revoltós y belluguts com tots los del seu temps (1).

Deade Salamanca, la ciutat de Tormes, vaig fer-se sobtinçionar el paisatge al ab escena de sis la sisio Flòrence. El año de 1520 regresó à Espanya y difundiò en el país la corrección del dibujo, la grandiosidad de las formas, de la expresión... Carlos V le nombró su escultor y pintor de Cámara y le encargó varias obras para el Alcázar de Madrid, así como en el palacio que estaba construyendo en Granada. Hizo igualmente muchas obras de mérito en Toledo, Salamanca, Valladolid, etc. — V. «Diccionario biográfico universal» por D. Juan Sala, edició de Gaspar y Reig, Madrid, 1862.

Salamanca sinua l'insomniot esp alzair sionialze (1) Tals son el Corrillo de la Hierba, una plaza sets de poes dimensions, ahont hi ha de tot en sos edificis y oberturas, menos simetria, y la «Plaza de las Verduras», de pis y casas desiguals, que serveix de mercat.

